

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№9 (256)**

Київ 2022

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 9 (256). – К., 2022. – 88 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ
Протокол №3 від 30.06.2022 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЕЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
ПИПА В.І., доктор економічних наук, професор
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
КРАСКЕВИЧ В.Є., доктор технічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЕСЦКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКИ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІЄНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитор Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»
внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:
ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rinkovih vidnosin v Ukraïni
Abbreviated key title: Form. rinkovih vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2022. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2022

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

UDC 339

OLSHANSKA O.V.
PUZYROVA P.V.
PARASHCHAK O.V.

Actual aspects of foreign economic activity and foreign economic relations in modern economic conditions

The subject of the research is the theoretical and practical aspects of the implementation of foreign economic activities of enterprises and the definition of foreign economic ties in their economic activities.

The aim of the research is to determine the main types of activities in the foreign economic sphere and to study the main types and forms of foreign economic ties in the enterprise's activities.

Research methods. In the process of writing the article, general scientific and special methods of research of economic phenomena and processes inherent in the foreign economic activity of enterprises in the current economic conditions were used.

Results of the investigation. Because of writing the article, it was determined that the economic transformations taking place in Ukraine are aimed at the gradual integration of Ukrainian enterprises into the system of international economic relations and the attraction of foreign businesspersons to activities in Ukraine. It has been proven that the importance of such ties in the development of countries, including Ukraine, is constantly growing, since the historical development of a number of countries confirms the positive influence and benefit of expanding the participation of each of them in the international division of labor and in various forms of international ties. It is determined foreign economic activity becomes more relevant in the conditions of intensive development of processes of international economic integration, transnationalization, international division of labor, and globalization of the world economy. It is established that the enterprise's foreign economic activity is based on the possibility of obtaining economic benefits based on the advantages of the international division of labor and international business relations.

Scope of the results. Foreign economic activity, international economy, entrepreneurship and business, international trade.

Conclusions. Because of writing the article, it was established that the material basis of foreign economic activity is the country's foreign economic complex, which is a set of industries, sub-sectors, combined, enterprises and organizations that produce products for export or use imported products

and carry out other types and forms of foreign economic activity. It is determined that the foreign economic activity of domestic enterprises is identified with the implementation of export–import operations, which can have different manifestations and trends. It has been proven that the main motives for the development of foreign economic activity are: the expansion of the sales market for products beyond national borders; purchase of necessary raw materials and new technologies; attraction of engineering and other services for production; attraction of foreign investments in order to modernize production, strengthen export potential and competitive positions on world commodity markets; participation in the international division of labor, specialization and cooperation of production in order to successfully develop the domestic economy. It has been established that foreign economic activity allows increasing the overall efficiency of the work of domestic enterprises in the conditions of the transformation of the economy of Ukraine on the international arena.

Keywords: foreign economic activity, foreign economic ties, globalization, export, import, international division of labor, economic development, world market.

ОЛЬШАНСЬКА О.В.
ПУЗИРЬОВА П.В.
ПАРАЦАК О.В.

Актуальні аспекти зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків в сучасних умовах господарювання

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств та визначення зовнішньоекономічних зв'язків у їх господарській діяльності.

Метою дослідження є: визначення основних видів діяльності у зовнішньоекономічній сфері та дослідження основних видів і форм зовнішньоекономічних зв'язків у діяльності підприємства.

Методи дослідження. В процесі написання статті було використано загально–наукові та спеціальні методи дослідження економічних явищ та процесів, які притаманні зовнішньоекономічній діяльності підприємств в теперішніх умовах господарювання.

Результати роботи. В результаті написання статті було визначено, що економічні перетворення, які відбуваються в Україні, мають на меті поступову інтеграцію українських підприємств до системи міжнародних економічних зв'язків і залучення іноземних підприємців до діяльності в Україні. Доведено, що значимість таких зв'язків у розвитку країн, у тому числі й України, постійно зростає, оскільки історичний розвиток ряду країн підтверджує позитивний вплив і вигідність розширення участі кожної з них у міжнародному поділі праці та у різноманітних формах міжнародних зв'язків. Визначено, що зовнішньоекономічна діяльність набуває актуальності за умов, коли набувають інтенсивного розвитку процеси міжнародної економічної інтеграції, транснаціоналізації, міжнародного поділу праці, глобалізації світового господарства. Встановлено, що зовнішньоекономічна діяльність підприємства ґрунтується на можливості одержання економічних вигод виходячи з переваг міжнародного поділу праці, міжнародних ділових відносин.

Галузь застосування результатів. Зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна економіка, підприємництво та бізнес, міжнародна торгівля.

Висновки. В результаті написання статті було встановлено, що матеріальною основою зовнішньоекономічної діяльності є зовнішньоекономічний комплекс країни, що являє собою сукупність галузей, підгалузей, об'єднань, підприємств і організацій, які виробляють продукцію на експорт чи використовують імпорту продукцію та здійснюють інші види і форми зовнішньоекономічної діяльності. Визначено, що зовнішньоекономічна діяльність вітчизняних підприємств ототожнюється зі здійсненням експортно–імпортних операцій, які можуть мати різні прояви і тенденції. Доведено, що основними мотивами розвитку зовнішньоекономічної діяльності є: розширення ринку збуту своєї продукції за національні межі; закупка необхідної сировини та нових технологій; залучення інжинірингових та інших послуг для потреб виробництва; залучення іноземних інвестицій з метою модернізації виробництва, зміцнення експортного потенціалу і конкурентних позицій на світових

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

товарних ринках; участь у міжнародному поділі праці, спеціалізації і кооперуванні виробництва з метою успішного розвитку вітчизняної економіки. Встановлено, що зовнішньоекономічна діяльність дозволяє підвищити загальну ефективність функціонування вітчизняних підприємств в умовах трансформації економіки України на міжнародній арені.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоекономічні зв'язки, глобалізація, експорт, імпорт, міжнародний поділ праці, економічний розвиток, світовий ринок.

Formulation of the problem. The economic transformations taking place in Ukraine are aimed at the gradual integration of Ukrainian enterprises into the system of international economic relations, on the one hand, and the involvement of foreign entrepreneurs in activities in Ukraine, on the other. The significance of such ties in the development of countries, including Ukraine, is constantly growing. The historical development of a number of countries confirms the positive influence and profitability of expanding the participation of each of them in the international division of labor and in various forms of international relations. The foreign economic activity of each country is an important condition for its economic growth. This is especially relevant under modern conditions, when the processes of international economic integration, transnationalization, international division of labor, and globalization of the world economy are gaining intensive development [10; 15; 16].

Analysis of research and publications on the problem. The problems of researching foreign economic activity, the forms and methods of its regulation, the peculiarities of the formation of foreign economic relations were studied in the works of the following scientists: Yu. H. Horiashchenko, A. R. Pylhun, A. M. Shvets, M. H. Bortnikova, Yu. L. Chyrkova, Yu. L. Chyrkova, M. H. Bortnikova, L. I. Halas, Ye. I. Sharko, A. A. Broiaka, C. V. Kovalchuk, Z. B. Zhyvko, O. V. Orlova–Kurylova, M. V. Petchenko, L. V. Cukhomlyn, I. H. Bachkir, T. V. Kuznietsova, O. M. Palamarchuk, A. V. Chmut, S. V. Klepikova, M. H. Yatsyna, O. S. Druhova, Yu. V. Kravchuk, E. O. Kovtun, A. Yu. Rozova, T. F. Larina, V. A. Fursa, O. V. Bolotna, T. V. Shtal, I. V. Zakharenko, Yu. A. Bondar, T. M. Doroshenko, Yu. A. Kovalchuk, I. V. Hontareva, O. A. Proboiv, T. A. Horan, D. S. Nasypaiko, V. V. Podpietnii, M. L. Shvaiko, Ye. S. Shevchenko, O. Yu. Tymoshenko, V. A. Yevtushenko, V. I. Liashevskaya, O. S. Kopytsova and others.

Presenting main material. Foreign economic activity contributes to the development of promising areas of export potential. Thus, it is through

foreign economic activity that the country solves the problems of lack of energy carriers, the latest machines and equipment, technologies, and some consumer goods [1–6].

The main content of foreign economic activity can be interpreted as follows: this is an important and powerful factor in the economic growth and development of each country (the national aspect of economic development); this is a way of including the economy of each country into the system of the world economy, and therefore into the processes of international division of labor and international cooperation, which is especially relevant in the conditions of growing trends towards globalization (regional and global aspects of foreign trade) [7–9].

In general, foreign economic activity is the activity of economic entities of Ukraine (most often enterprises) and foreign economic entities (foreign enterprises), which is based on mutual relations and is carried out either on the territory of Ukraine or outside its borders [10–13].

The practice of conducting foreign economic activity in modern conditions is reproduced through foreign economic relations of business entities, which, in turn, are carried out in the following directions: foreign trade, joint ventures in the territory of Ukraine, joint ventures abroad, foreign entrepreneurship in the territory of Ukraine, international associations and organizations, consortia, contractual cooperation, concessions, leasing, cooperation on a compensation basis, cooperation on the terms of distribution of products between partners, processing of customer raw materials, involvement of foreign labor, production cooperation, scientific and technical cooperation, trade in licenses and technology, coastal and border trade, trade in construction services, trade in transport services, cooperation in the banking sector, foreign tourism, cooperation in free economic zones, other forms of international economic cooperation (exchanges, trading houses, associations) [14–18].

The foreign economic activity of enterprises is identified, first, with the implementation of export and

import trade operations. This is understandable, because such operations account for almost 80% of all operations carried out in foreign economic activity.

All basic concepts used in the implementation of foreign economic activities of enterprises are set out in Art. One of the Law of Ukraine, «On Foreign Economic Activity of Enterprises» [18–19]. Therefore, the foreign economic activity of enterprises is aimed at implementation of the advantages of the international division of labor, which contributes to the growth of the efficiency of national economies; promoting equalization of economic development rates; comparison of production costs at the national and global levels. At the same time, the main tasks of foreign economic activity are the organization of international exchange of natural resources and labor results in their material and value forms; international determination of the consumer value of products manufactured in accordance with the international division of labor; organization of international monetary circulation [2–7].

The material basis of foreign economic activity is the country's foreign economic complex, which is a set of industries, sub-industries, associations, enterprises and organizations that produce products for export or use imported products and carry out other types and forms of foreign economic activity. An important task of the development of the foreign economic complex of each country is the unification of production and foreign economic activities into a single organic, successfully functioning sys-

tem. For Ukraine, the conditions for the successful development of the foreign economic complex are strengthening and increasing the export potential; expansion of the independence of economic entities in the conduct of foreign economic activity; increasing the competitiveness of the country's industrial and economic complex in general and its business entities in particular [1–6].

The foreign economic activity of the enterprise is based on the possibility of obtaining economic benefits based on the advantages of the international division of labor and international business relations. This is because the production of a certain product, its sale or the provision of a certain type of service in another country has more advantages than such activities within the country. Thus, foreign economic activity is carried out in that country and with those partners that are the most profitable now [13].

Foreign economic activity is influenced by many external factors; therefore, it is advisable to characterize it in the complex of the economic system (Fig. 1).

The general characteristics of foreign economic activity include consideration and justification of the coexistence of various forms and types of foreign economic transactions, determination of the content and features of concluding foreign economic agreements (contracts), as well as the fulfillment of obligations arising from financial and credit relations on the foreign market. The foreign economic activity of domestic enterprises is primarily identified with the implementation of export–import op-

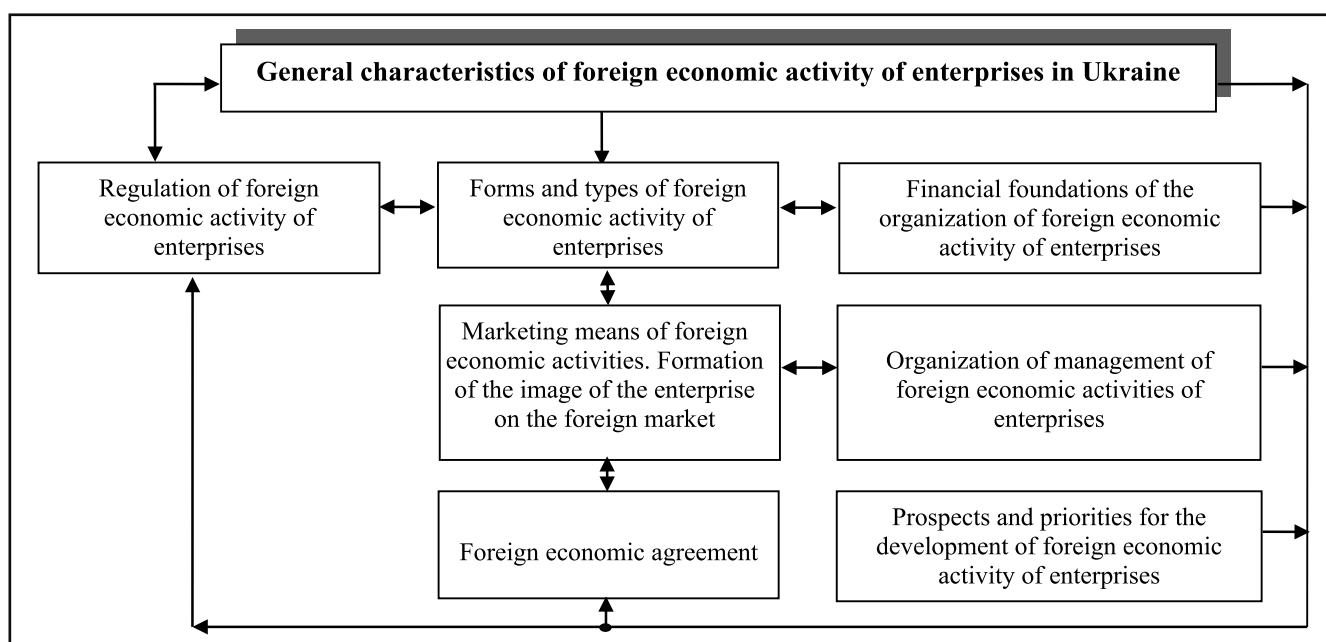

Fig. 1. General characteristics of foreign economic activity of enterprises in Ukraine [2–6]

erations, which can have different manifestations and trends. In this connection, the concept of the type and form of foreign economic relations carried out by the enterprise should be clearly distinguished [17–20]. The structural feature of the classification of foreign economic relations determines their group composition, which reproduces the sphere of economic interests and the main goal of foreign economic activity of both economic units and the state as a whole.

Conclusions

Therefore, foreign economic activity is multi-nomenclature, as it combines operations that can be carried out both at the local and international levels. The main motives for the development of foreign economic activity are defined as: Expansion of the sales market of one's products beyond national borders in order to increase profits; Purchase of necessary raw materials, components, new technologies and equipment; Engagement of engineering and other services for production needs, taking into account their uniqueness, higher quality and lower prices compared to the domestic market; Attraction of foreign investments for the purpose of modernization of production, strengthening of export potential and competitive positions on world commodity markets; Participation in the international division of labor, specialization and cooperation of production for the purpose of successful development of one's economy. The external economic activity of the enterprise is a component of the general activity, and therefore, interrelated with it and jointly motivated activity of the enterprise. At the same time, foreign economic activity has a significant specificity, which consists in operations carried out at the international level, interconnected with business entities of other countries. Foreign economic activity makes it possible to increase the overall efficiency of the functioning of domestic enterprises in the conditions of the transformation of the economy of Ukraine on the international arena.

Список використаних джерел

1. Бондар Ю. А. Економічна безпека підприємства як фактор забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності / Ю. А. Бондар, Т. М. Дорошенко // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. – 2022. – Вип. 1. – С. 70–82.

2. Бортнікова М. Г. Формування концептуальної моделі управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / М. Г. Бортнікова, Ю. Л. Чиркова // Економіка. Фінанси. Право. – 2021. – № 10(1). – С. 9–12.

3. Брояка А. А. Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК / А. А. Брояка // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2020. – № 1. – С. 146–159.

4. Галас Л. І. Стратегія зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств: поняття та її основні функції [Електронний ресурс] / Л. І. Галас // Інноваційна економіка. – 2021. – № 1–2. – С. 68–73.

5. Горященко Ю. Г. Інноваційні підходи в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств / Ю. Г. Горященко, А. Р. Пильгун, А. М. Швець // Молодий вчений. – 2021. – № 3(2). – С. 345–350.

6. Євтушенко В. А. Планування зовнішньоекономічної діяльності як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств на світовому ринку [Електронний ресурс] / В. А. Євтушенко, В. І. Ляшевська, О. С. Копитцова // Бізнес Інформ. – 2021. – № 6. – С. 38–43.

7. Клепікова С. В. Особливості управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств / С. В. Клепікова, М. Г. Яцина, О. С. Другова // Економіка. Фінанси. Право. – 2021. – № 11. – С. 18–22.

8. Ковальчук Ю. А. Мотивація менеджерів підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність / Ю. А. Ковальчук, І. В. Гондарева // Молодий вчений. – 2020. – № 12(2). – С. 132–134.

9. Ковтун Е. О. Теоретичні аспекти маркетингових досліджень при здійсненні підприємством зовнішньоекономічної діяльності / Е. О. Ковтун // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2021. – № 1. – С. 197–202.

10. Комарецька П. В. Сутність та значення фінансового потенціалу для розвитку підприємства в сучасних умовах // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна «Шляхи рішення проблем функціонування економічних систем»: частина друга – Вип. № 630, 2004. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна – 2004. – С. 163–166.

11. Кравчик Ю. В. Планування зовнішньоекономічної діяльності як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства на світовому ринку / Ю. В. Кравчик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2021. – № 4. – С. 78–83.

12. Ларіна Т. Ф. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобалізації міжнародної економіки / Т. Ф. Ларіна, В. А. Фурса, О. В. Болотна

// Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки. – 2019. – № 11. – С. 147–151.

13. Насипайко Д. С. Основні ризики зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах розвитку глобалізаційних процесів / Д. С. Насипайко, В. В. Подплетній. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2020. – № 11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2020_11_15.

14. Пробоїв О. А. Зовнішньоторговельна діяльність вітчизняних підприємств у регіональному контексті в рамках співпраці з країнами ЄС / О. А. Пробоїв, Т. А. Горан // Інфраструктура ринку. – 2020. – Вип. 45. – С. 142–151.

15. Пузирьова П.В. Вдосконалення управління персоналом шляхом мінімізації економічного ризику / П.В. Пузирьова // Національний дослідний економічний інститут Міністерства економіки України «Формування ринкових відносин в Україні»: Зб. наук. праць. – Вип. № 11, 2008. – Київ : НДЕІ МЕМУ. – 2008. – С.43–46.

16. Пузирьова П.В. Оцінка економічного ризику в управлінні фінансовим потенціалом підприємств в Україні / П.В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 10. – С. 131–134.

17. Чмут А. В. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств Херсонської області: економіко-статистичний аналіз [Електронний ресурс] / А. В. Чмут // Бізнес Інформ. – 2021. – № 10. – С. 152–158.

18. Шарко Є. І. Підвищення ефективності діяльності малого підприємства шляхом оптимізації оподаткування та залучення зовнішнього аудиту / Є. І. Шарко // Креативний простір. – 2021. – № 5. – С. 33–34.

19. Швайко М. Л. Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобальної економічної кризи [Електронний ресурс] / М. Л. Швайко, Є. С. Шевченко, О. Ю. Тимошенко // Економіка та держава. – 2021. – № 6. – С. 118–123.

20. Шталь Т. В. Оцінка зовнішньоекономічної діяльності підприємства: конкурентні переваги та державне регулювання [Електронний ресурс] / Т. В. Шталь, І. В. Захаренко // Бізнес Інформ. – 2021. – № 12. – С. 21–27.

References

1. Bondar, Yu. A. (2022). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva yak faktor zabezpechennia efektyvnosti zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Economic security of the enterprise as a factor in ensuring the effectiveness of foreign economic activity]. *Rozvytok metodiv upravlinnia ta hospodariuvannia na transporti = Development of transport management and management methods*, Issue 1, P. 70–82 [in Ukrainian].

2. Bortnikova, M. H. (2021). Formuvannia kontseptualnoi modeli upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstva u zdiisnenni zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Formation of a conceptual model of management of financial resources of the enterprise in the implementation of foreign economic activity]. *Ekonomika. Finansy. Pravo = Economics. Finances. Right*, No. 10(1), P. 9–12 [in Ukrainian].

3. Broiaka, A. A. (2020). Perspektyvy rozvytku zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv APK [Prospects for the development of foreign economic activity of agro-industrial complex enterprises]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky = Economics. Finances. Management: topical issues of science and practice*, No. 1, P. 146–159 [in Ukrainian].

4. Halas, L. I. (2021). Stratehiia zovnishnoekonomichnoi diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv: poniatia ta yii osnovni funktsii [Strategy of foreign economic activity of agricultural enterprises: concepts and its main functions]. *Innovatsiina ekonomika = Innovative economy*, No. 1–2, P. 68–73 [in Ukrainian].

5. Horiashchenko, Yu. H. (2021). Innovatsiini pidkhody v upravlinni zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu pidpriemstv [Innovative approaches in the management of foreign economic activity of enterprises]. *Molodyi vchenyi = Young scientist*, No. 3(2), P. 345–350 [in Ukrainian].

6. Yevtushenko, V. A. (2021). Planuvannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti yak faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv na svitovomu rynku [Planning of foreign economic activity as a factor in increasing the competitiveness of enterprises on the world market]. *Biznes Inform = Business Inform*, No. 6, P. 38–43 [in Ukrainian].

7. Klepikova, S. V. (2021). Osoblyvosti upravlinnia zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu pidpriemstv [Peculiarities of management of foreign economic activity of enterprises]. *Ekonomika. Finansy. Pravo = Economics. Finances. Right*, No. 11, P. 18–22 [in Ukrainian].

8. Kovalchuk, Yu. A. (2020). Motyvatsiia menedzheriv pidpriemstva, shcho zdiisniue zovnishnoekonomichnu diialnist [Motivation of managers of an enterprise engaged in foreign economic activity]. *Molodyi vchenyi = Young scientist*, No. 12(2), P. 132–134 [in Ukrainian].

9. Kovtun, E. O. (2021). Teoretychni aspekty marketynhovykh doslidzhen pry zdiisnenni pidpriemstvom zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Theoretical aspects of marketing research in the implementation of foreign economic activity by an enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky = Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, No. 1, P. 197–202 [in Ukrainian].

10. Komaretska, P.V. (2004). Sutnist ta znachennia finansovoho potentsialu dlia rozvytku pidpriemstva v suchasnykh umovakh [The essence and significance of the financial potential for the development of the enterprise in modern conditions]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu im. V.N. Karazina «Shliakhy rishennia problem funktsionuvannia ekonomichnykh system»: chastyna druha = Bulletin of the Kharkiv National University named after V.N. Karazina «Ways of solving the problems of the functioning of economic systems»: part two, Vol. No. 630, Kharkiv: KhNU named after V.N. Karazina, P.163–166 [in Ukrainian].

11. Kravchuk, Yu. V. (2021). Planuvannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti yak faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva na svitovomu rynku [Planning of foreign economic activity as a factor in increasing the competitiveness of an enterprise on the world market]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Ekonomichni nauky = Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, No. 4, P. 78–83 [in Ukrainian].

12. Larina, T. F. (2019). Planuvannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii mizhnarodnoi ekonomiky [Planning foreign economic activity of enterprises in the conditions of globalization of the international economy]. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka» = International scientific journal «Internauka», Series : Economic sciences, No. 11, P. 147–151 [in Ukrainian].

13. Nasypaiko, D. S. (2020). Osnovni ryzyky zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv v umovakh rozvytku hlobalizatsiinykh protsesiv [The main risks of foreign economic activity of enterprises in the conditions of the development of globalization processes]. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development, No. 11, Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2020_11_15.

14. Proboiv, O. A. (2020). Zovnishnotorhovelna diialnist vitchyznianskykh pidpriemstv u rehionalnomu konteksti v ramkakh spivpratsi z krainamy YeS [Foreign trade activity of domestic enterprises in the regional context within the framework of cooperation with EU countries]. Infrastruktura rynku = Market infrastructure, Issue 45, pp. 142–151 [in Ukrainian].

15. Puzyrova, P.V. (2008). Vdoskonalennia upravlinnia personalom shliakhom minimizatsii ekonomichnoho ryzyku [Improving personnel management by minimizing economic risk]. Natsionalnyi doslidnyi ekonomichnyi instytut Ministerstva ekonomiky Ukrainy «Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini» = National Research

Economic Institute of the Ministry of Economy of Ukraine №Formation of Market Relations in Ukraine»: Collection of science works, – Issue No. 11, Kyiv: NDEI MEU, P.43–46 [in Ukrainian].

16. Puzyrova, P.V. (2008). Otsinka ekonomichnoho ryzyku v upravlinni finansovym potentsialom pidpriemstv v Ukraini [Assessment of economic risk in the management of the financial potential of enterprises in Ukraine]. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini = Formation of market relations in Ukraine, No. 10, – P. 131–134 [in Ukrainian].

17. Chmut, A. V. (2021). Rozvytok zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv Khersonskoi oblasti: ekonomiko–statystychnyi analiz [Development of foreign economic activity of enterprises of the Kherson region: economic and statistical analysis]. Biznes Inform = Business Inform, No. 10, P. 152–158 [in Ukrainian].

18. Sharko, Ye. I. (2021). Pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti maloho pidpriemstva shliakhom optyimizatsii opodatkuvannia ta zaluchennia zovnishnoho audytu [Increasing the efficiency of small enterprise activities by optimizing taxation and involving external audit]. Kreatyvnyi prostir = Creative space, No. 5, P. 33–34 [in Ukrainian].

19. Shvaiko, M. L. (2021). Finansovi mekhanizmy zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv v umovakh hlobalnoi ekonomichnoi kryzy [The financial mechanism of foreign economic activity of enterprises in the conditions of the global economic crisis]. Ekonomika ta derzhava = Economy and the state, No. 6, P. 118–123 [in Ukrainian].

20. Shtal, T. V. (2021). Otsinka zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva: konkurentni perevahy ta derzhavne rehuliuвання [Evaluation of the enterprise's foreign economic activity: competitive advantages and state regulation]. Biznes Inform = Business Inform, No. 12, P. 21–27 [in Ukrainian].

Дані про автора

Ольшанська Олександра Володимирівна,

д.е.н., професор, декан факультету управління та бізнес-дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну,

e-mail: alexolsh8@gmail.com

Пузырьова Поліна Володимирівна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну,

e-mail: puzyrova@ukr.net

Паращак Олексій Володимирович,

магістр кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: puzyrova@ukr.net

Data about the authors

Oleksandra Olshanska,

Dean of the Faculty of Management and Business Design Kyiv National University of Technologies and Design, Doctor of Economic Sciences, Professor

e-mail: alexolsh8@gmail.com

Polina Puzyrova,

Associate Professor of the Department of Smart

Economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Ph.D. in Economics, Associate Professor

e-mail: puzyrova@ukr.net

Oleksii Parashchak,

Master of the Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design

e-mail: puzyrova@ukr.net

УДК 347.191

ШАЦЬКА З.Я.

КОСТИНА Н.С.

Транснаціональні корпорації агропромислового сектору: сучасний стан та перспективи розвитку

Предметом дослідження є теоретичні та методичні основи діяльності міжнародних транснаціональних корпорацій агропромислового сектору.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану та визначення перспектив розвитку міжнародних транснаціональних корпорацій агропромислового сектору.

Методи дослідження. При написанні статті використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження економічних явищ і процесів щодо організації діяльності ТНК, методи системного аналізу та узагальнення наукових досліджень.

Результати роботи. Визначено, що в результаті активізації процесу світової глобалізації відбулося укрупнення та інтеграція підприємств з формуванням транснаціональних корпорацій. Досліджено, що на сьогоднішній день на міжнародних ринках функціонує понад 82 000 ТНК та понад 810 000 філій в різних секторах світової економіки. Детально проаналізовано діяльність світових ТНК, що працюють в сфері сільського господарства за період 2018–2021 р.р. З'ясовано, що їх чисельність становить тільки 3% від загальної чисельності світових ТНК. Визначено, що з 500 найбільших ТНК, що потрапили до рейтингу журналу «Fortune» за період 2018–2021 р.р. лише 15 ТНК працюють в сфері світового сільського господарства, але їх внесок у розвиток світової економіки є не менш визначальним. Узагальнено особливості діяльності ТНК в сфері світового сільського господарства у порівнянні з ТНК інших сфер господарювання.

Галузь застосування результатів. Агропромисловий сектор, економіка підприємства, менеджмент, управління підприємством.

Висновки. Транснаціональні корпорації є провідними суб'єктами світового ринку, що працюють в різних секторах світової економіки. Особливе місце в структурі світового ринку займають транснаціональні корпорації, що працюють в сфері сільського господарства. Незважаючи на те, що їх чисельність становить лише 3% з загальної чисельності світових ТНК, їх внесок у світову економіку є визначальним, спрямованим на недопущення настання голоду та забезпечення продовольством країн світу.

Ключові слова: міжнародний ринок, транснаціональна корпорація (ТНК), ТНК в сфері сільського господарства, ефективність діяльності ТНК.

SHATSKAYA Z.Ya.

KOSTINA N.S.

Transnational corporations of the agricultural sector: current state and development prospects

The subject of the study is the theoretical and methodological basis of the activities of international transnational corporations in the agro-industrial sector.

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

ПРОСОВ В.М., Студінська Г.Я. Стратегічні підходи до функціонування АПК в умовах російсько-української війни.....	5
ЗОРИНА О.А. Системи калькулювання собівартості «директ-костинг» та «абзорпшен-костинг»: порівняльна характеристика.....	16

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

ОЛЬШАНСЬКА О.В., ПУЗИРЬОВА П.В., ПАРАЦЯК О.В. Актуальні аспекти зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків в сучасних умовах господарювання.....	21
ШАЦЬКА З.Я., КОСТИНА Н.С. Транснаціональні корпорації агропромислового сектору: сучасний стан та перспективи розвитку.....	28
ГАВРИЛКО П.П., КАГАНЕЦЬ-ГАВРИЛКО Л.П., ГУШТАН Т.В. Впровадження моделі формування готельної мережі як інтегрованої підприємницької структури.....	34
КОЦЕРУБА Н.В. Методика прогнозування потенційного банкрутства підприємства.....	39
ПУЗИРЬОВА П.В., ХМЕЛЕВСЬКИЙ М.О., ГЕРАСИМЧУК М.Д. Базові стратегічні напрями виходу підприємства на зовнішні ринки.....	50
КОЛОДІЙЧУК А.В., ВАЖИНСЬКИЙ Ф.А. Маркетингове середовище функціонування підприємств у сфері туризму.....	57
НІКОЛАЄНКО С.М. Формування кластерів за участю підприємств молочної промисловості.....	62
КРАМЧЕНКО Р.А. Організаційно-економічні засади формування фінансового потенціалу підприємства.....	70

Розвиток регіональної економіки

ШЕДЯКОВ В.Є. Регіоналізація в удосконаленні економічної стратегії.....	75
--	----